

CORONA DÖNEMİNDE BT SEKTÖRÜ VE İLETİŞİM

Virüs hem bizi hem de ülkemizin Telekom, özellikle internet altyapısını test etmiş oldu. Bereket internet altyapısında iyi bir sınav verdik. Ağda yaşanan yoğunluğa rağmen büyük çapta bir kesinti yaşanmadı. Uzmanlar Türkiye'nin internet altyapısının iyi olduğunu belirterek, hız konusunda yaşanan genel sorunların aşılması gerektiğini belirtiyor.

Zuhuri YAMAN
zuhuri.yaman@hotmail.com

Olağan üstü durumlarda en çok ihtiyaç duyulanların başında haberleşme gelir. Hacettepe Üniversitesi'nde tarih dalında doktora başlayınca özellikle I. Dünya Savaşı'ndaki haberleşme ihtiyacını incelemem gerekiyordu. İnceledim de, Savaşta Almanlar'ın Macaristan'daki fabrikalarından en çok telefon sistemi talep etmişiz. Bana en ilginç gelen olay ise savaş bitmiş, Mondros Mütarekesi imzalanmış ama Yemen Cephesi'nde mücadele devam etmiş, hem de 2-3 ay süreyle... Yüzünü görmek nasip olmayan rahmetlik gazi dedem de bu cephede savaştığı için bu cepheye ilgim fazla idi.

ATASE (Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt) ve diğer arşiv kaynaklarını incelemiştim. Sorunun kökeninde haberleşme zaafı yatıyordu. Hicaz cephesi kaybedilince isyankâr Araplar İstanbul-Yemen telgraf hattını tahrip ederler. Yemen Cephesi'ndekilerle bağlantı kopar. Savaşın bittiğini bildiren İngiliz askerleri-

ne de Yemen Cephesi'ndeki komutan itimat etmez. Ta ki İstanbul'dan bir ekip gelene kadar. Sarıkamış faciasında da hem haberleşme hem eldeki haritanın yanlış okunmasının da etkisinden bahsederler. Bu konuyu daha önceki sayılarda (Coğrafi Bilgi Sistemleri) değinmiştim.

Günümüzde olağanüstü durumlarda şahit olduğum iki önemli olay var: 1999 yılında yaşadığımız Gölcük Depremi ve sonrasında yaşanan Düzce Depremi'nde telefon hatlarındaki tıkanmalar çok hayati idi. Daha sonra Van Depremi'nde Van Valiliği önüne kurmuş olduğumuz iletişim çadırı üzerinden vatandaşların iletişim sorunlarına çözüm bulmaya çalışmıştık. 2020 yılına geldiğimizde yeni bir olay daha karşımıza çıktı, Corona Virüs. İlk olarak, 31 Aralık tarihinde Çin'in Vuhan kentinde solunum yolu rahatsızlığı nedeniyle hastaneye giden bir kişide ortaya çıkan hastalığın, 7 Ocak tarihinde Dünya Sağlık Örgütü Çin Bölge Ofisi

tarafından yeni tip bir korona virüsün kaynaklandığı açıklanmıştır. Bu salgınla birlikte bilgi almak, iletişimde kalmak, uzaktan erişim yapmak her zamankinden daha önemli hale geldi. Telekomünikasyon sektörü virüsten etkilendiği alanlarla birlikte diğer kategorilere göre daha büyük bir potansiyel barındırmakta.

Virüs hem bizi hem de ülkemizin Telekom özellikle internet altyapısını test etmiş oldu. Bereket internet altyapısında iyi bir sınav verdik. Ağda yaşanan yoğunluğa rağmen büyük çapta bir kesinti yaşanmadı. Uzmanlar Türkiye'nin internet altyapısının iyi olduğunu belirterek, hız konusunda yaşanan genel sorunların aşılması gerektiğini belirtiyor.

İnternet kullanımı yakın zaman "TÜİK verilerine göre 2018'de %72'lerde iken bu rakam 2019'da %75 seviyelerinde görünüyor. 2015'te bu oran %69 seviyesindeydi.

2015 yılındaki "WeAreSocial & Hootsuite"nin araştırmasına göre Türkiye'de internet kullanıcı sayısı 37,7 milyon olarak görülüyor. 2020 yılına geldiğimizde ise rapora göre Türkiye'de internet kullanıcı sayısı 62,07 milyona ulaşmış durumda. 2020 raporunda ayrıca Türkiye'nin internette ortalama geçirdiği süre bakımından 7 saat 29 dakika ile dünya ortalamasının üzerinde olduğu görülüyor.

COVID-19 ile mücadelede Çin «Yapay Zeka», «Big Data- Büyük Veri», «IoT», «Bulut Teknolojileri» gibi birçok yeni nesil teknoloji uygulamalarını daha da zenginleştirerek hayata geçirdi.

Türkiye de sahip olduğu yüksek eğitim düzeyi ve son dönemde artan teknoloji yatırımları ile COVID-19 sürecinde diğer ülkeler gibi yeni nesil teknolojiler üzerinde çalışmalar yapmaktadır. Bir Ar-Ge şirketi kullanıcılar arasındaki etkileşimleri izlemeye ve kaydetmeye yarayan ve bir kullanıcının virüse maruz kaldığının bildirilmesi durumunda bu kullanıcı ile iletişim kuran tüm diğer kullanıcılara bildirim yapan «Korona Takip» Programı, üç büyük operatör ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun işbirliğiyle evde izole edilmesi gereken hastaların dijital yöntemle takip edilmesini sağlayan «Hayat Eve Sığar» uygulaması ve Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan makine öğrenme algoritması ile çalışan «Online Korona Önlem» sitesi ve öğrencilerin dijital kanalları aracılığıyla eğitimlerine devam etmelerini sağlayan Eğitim Bili-

şim Ağ (EBA) iyi örnekler arasında sayabiliriz.

Uzaktan Eğitim: Virüs yayılma hızının ve sosyal izolasyona yönelik önlemlerin artmasıyla, bulut tabanlı video konferans ve çevrimiçi öğrenime olan talep de hızla bir şekilde artmıştır. Bulut hizmeti sağlayan şirketler, öğrencilere güvenli bir öğrenme ortamı yaratmak için kapasitelerini yükseltmiş ücretli olarak sunulan «Çevrimiçi Sınıf» uygulamasını başlatmıştır. Ülkemizde en yaygın kullanılan Zoom, Ms-Teams, Moodle ve benzeri uygulamaların yanı sıra ülkemizde geliştirilen Vedubox, Kâtip Çelebi'nin ve Anadolu Üniversitesi'nin uzaktan eğitim programlarını sayabiliriz. Mensubu bulunduğum Ostim Teknik Üniversitesi'nde hem kendi lokal çözümümüzü hem de MS Teams uygulamasını uzaktan eğitim amaçlı kullandık.

Birçok Üniversite ve kamu kütüphaneleri dijitalize edilmiş kitapları okuyucularına ücretsiz açması da yerinde bir karardır. Yerel ve uluslararası kurumsal şirketlerin çoğu uzun süre normal çalışma ortamına dönemeyeceği anlaşıyor. Burada en büyük sıkıntıyı kısıtlı imkanlara sahip bazı KOBİler yaşayacak ve yaşıyor da. KOBİlerin bu durgun ortam da acilen BT sektörüne yatırım yapması zarureti doğarken kaynak noktasında merkezi hü-

kümeti arkalarında görmek istiyorlar. BT sektöründeki bazı özel firmaların veya teknolojik üniversitelerin, kamu bilişim birimlerinin KOBİlere bugün yapacağı destek yarın kendilerine iyi ve bağımlı birer müşteri kazandıracağını da unutmamaları gerekir. Bazen krizler, afetler ve zorluklar farklı sektörlerle büyüme fırsatı verir. Bunların başında da iletişim sektörü ve BIT tedarikçileri geliyor.

Dünya piyasasında Zoom firmasının yükselişini gördük. Bulut teknolojileri, canlı iletişim platformları, 3D yazıcılar, yapay zekâ ve büyük veriler olumlu etkilenecek alanlar arasında. Bu teknolojilere yatırımlar büyümeye devam edecek. Aynı şekilde IoT, güvenlik benzeri yeni teknolojilerde gerileme olacağını sanmıyorum. Özellikle telekomünikasyon gibi sektörler bir yandan alt yapılarını bu vesileyle test ederken bir yandan da tespit edilen eksikliklerini giderme yoluna gideceklerdir.

Eğitim de uzaktan eğitim çözümleri virüs tehdidi devam ettiği müddetçe gündemimizde olacağı muhakkak. İşletmelerin uzaktan toplantıları da aynı şekilde.

Şehir içi ve şehirlerarası nüfus yönetimi, uzaktan danışma uygulamaları, sağlık sektöründe uzaktan hasta takibi, tele-tıp ve uzaktan konsültasyon en önemli uygulamaların başında gelecektir.